

Kommunledningskontoret
Jenny Lindholm

Socialnämnden 2016-12-14

Införande av IBIC inom funktionsnedsättningsområdet och övergång från ÄBIC till IBIC

Sammanfattning

Socialnämnden beslutade den 18 juni 2014 att införa modellen ÄBIC från den 1 september 2014 och uppdra åt socialchefen att hos Socialstyrelsen ansöka om prestationsersättning för att införa modellen. Modellen har därefter vidareutvecklats och ÄBIC ingår sedan 1 september 2016 i IBIC.

IBIC har tagits fram av Socialstyrelsen och omfattar alla vuxna individer som behöver stöd i det dagliga livet enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, eller lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Modellen stödjer ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt vid handläggning och genomförande av insatser. Varje individs behov beskrivs utifrån den internationella klassifikationen av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF¹). Individen ska få hjälp och stöd utifrån sina individuella behov, inte utifrån utbudet av insatser.

IBIC ger även handläggare ett strukturerat stöd för samtal med anhöriga om deras situation och behov av stöd.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden beslutar att införa modellen Individens behov i centrum, IBIC.
2. Implementering av IBIC påbörjas våren 2017.

Ärendet

Bakgrund

Äldres behov i centrum, ÄBIC, togs fram av Socialstyrelsen 2012. ÄBIC syftar till att stödja ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt inom äldreomsorgen vid såväl handläggning som genomförande av insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Med stöd av ÄBIC ska äldre personer få hjälp och stöd utifrån

¹ International Classification of Functioning, Disability and Health

sina individuella behov, inte utifrån utbudet av existerande insatser. Varje individs behov beskrivs utifrån den internationella klassifikationen av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF), utvecklat av Världshälsoorganisationen WHO. ICF ger en struktur och ett standardiserat språk för att beskriva funktionstillstånd och funktionshinder i relation till hälsa. ICF kan användas för att sätta mål, bedöma behov och följa resultat samt ge förutsättningar för att beskriva en individs behov av stöd på ett enhetligt, entydigt och jämförbart sätt.

Från ÄBIC till IBIC

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag vidareutvecklat och anpassat ÄBIC till Individens behov i centrum, IBIC. Detta för att modellen ska kunna stödja ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt inom såväl handläggning som genomförande av insatser för vuxna personer som, oavsett funktionsnedsättning och ålder, är i behov av insatser enligt SoL eller lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Modellen ÄBIC ingår sedan 1 september 2016 i IBIC.

IBIC ger stöd för ett tydligt och strukturerat arbetssätt vid utredning, beställning, planering, genomförande och uppföljning. Modellen ger en säkrare överföring och återanvändning av information. Liksom ÄBIC använder IBIC den internationella klassifikationen av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF) i dokumentationen som gemensamt tankesätt och språk. Handläggare kan även använda IBIC i samtal med anhöriga som stöd för att kartlägga och beskriva deras behov och situation.

IBIC är en del i utvecklingen av öppna jämförelser, evidensbaserad praktik samt införande och användning av gemensam informationsstruktur (eHälsa) inom socialtjänsten. Socialstyrelsens mål är att individen ska få sina behov beskrivna på ett likvärdigt sätt oavsett plats i landet och att individen får möjlighet att stärka sina egna resurser vid genomförande av aktiviteter och delaktighet.

Varför ska verksamheten arbeta utifrån IBIC?

Socialstyrelsen framför att IBIC bidrar till att:

- Stärka individens och anhörigas delaktighet i utredning, planering och genomförande av insats samt vid uppföljning.
- Underlätta samarbete med individen och anhöriga samt med professionella.
- Utredningar och genomförandet av insatser blir mer likvärdiga och rättssäkra eftersom handläggarna och utförarna använder samma arbetssätt och gemensamma begrepp.
- Tydligt beskrivna behov och mål ger utföraren bättre förutsättningar att välja arbetssätt och metoder. Utförarens planering och uppföljning kan utvecklas och stärks.

- Det blir lättare att följa upp resultat för individen och värdera valet av arbetssätt och metoder. Strukturerade uppgifter och resultat kan om önskvärt sammanställas på gruppnivå och kan utgöra underlag för beslut om exempelvis kvalitets- och verksamhetsutveckling.

Utbildningsinsats

Det är angeläget att handläggare och utförare får stöd för att kunna arbeta utifrån ett behovsriktat och systematiskt arbetssätt. Vid införandet av ÄBIC erbjöd Socialstyrelsen under 2013 och 2014 utbildning till lokala processledare i kommunerna. Utbildningen omfattade två steg om totalt fyra dagar. Representanter från Täby kommun genomgick processledarutbildningen. Vidareutvecklingen till IBIC innebär inga stora förändringar för de verksamheter som använder ÄBIC, vilket gör att tidigare utbildade processledare i ÄBIC inte behöver gå processledarutbildningen igen.

För de verksamheter som nu ansluter sig till IBIC erbjuder Socialstyrelsen kontinuerligt olika IBIC-utbildningar, bland annat en informationsdag, processledarutbildning, introduktion till informationsspecifikation IBIC och en webbintroduktion.

Koppling till verksamhetssystem

En anpassning i kommunens verksamhetssystem är en förutsättning för att kunna använda IBIC fullt ut. ICF innehåller koder som ska användas vid registrering i systemet. Social omsorgs systemleverantör Pulsen Omsorg AB planerar att kunna erbjuda en tilläggsmodul för IBIC hösten 2017 till verksamhetssystemet Pulsen Combine. Modulen är en ombyggd ÄBIC-modul. Kostnad för modulen är inte klar, varför köpa av tilläggsmodulen ännu inte kan beslutats. Implementeringen av IBIC kan däremot påbörjas omgående eftersom kommunen inte är beroende av verksamhetssystemet för att kunna anpassa exempelvis mallar och sitt utredningsarbete till modellen.

Prestationsersättning för beslut om införande av IBIC

Vid införandet av ÄBIC fördelade Socialstyrelsen ut 70 miljoner kronor under 2014 till kommuner och stadsdelar som hade utbildat processledare och beslutat om att införa modellen ÄBIC. Statsbidraget beviljades för högst två processledare per kommun och stadsdel. Socialstyrelsen har i dagsläget ingen information om att prestationsersättning eller någon annan form av statsbidrag ska delas ut för införandet av IBIC.

Ekonomiska aspekter

Tid för implementering krävs för att införa IBIC. På sikt kan även en kostnad för tilläggsmodulen i verksamhetssystemet Pulsen Combine bli aktuellt. När arbetssättet har implementerats och verksamhetsstöd finns både hos

myndigheten och hos utförarna förväntas kostnaderna minska. Verktuget kommer underlätta och tydliggöra kommunens utredning, beslut och uppföljning. Bedömning av insatser kommer i större utsträckning fokuseras på att individen få hjälp och stöd utifrån sina individuella behov, och inte utifrån utbudet av existerande insatser. Leverantörerna kommer kunna utföra sitt uppdrag mer effektivt när kommunens beställning är mer detaljerad.

Överväganden

IBIC ger en bra struktur i utrednings- och dokumentationsarbetet.

Rättssäkerheten ökar och individens behov blir tydligare genom att utredningen visar de moment eller områden den enskilde behöver stöd i. En mer precis beställning av insatser kan lämnas till utföraren med ett tydligare uppdrag och mål som sedermera underlättar uppföljningen.

IBIC medför ett ökat fokus på ett behovsinriktat arbetssätt istället för en insatsstyrd verksamhet. IBIC förväntas ge ett ökat stöd i handläggningen och underlätta arbetssättet samt kommunikationen mellan olika yrkesgrupper eftersom informationen om individen hanteras lika av alla aktörer. Initialt kan hanteringen av ärenden komma att förlängas, men förväntas på sikt ge ovan nämnda fördelar.

För individen innebär IBIC en likvärdig handläggning och dokumentation, en ökad rättssäkerhet och en ökad möjlighet att medverka i sitt ärende.

Claes Lagergren
Socialchef

Marie Bildhjern
Avdelningschef funktionsnedsättning

Marie Tid
Avdelningschef äldreomsorg